

Mincho

20.05.1986

Mincho op Joum Kippoer begint niet met **Ashrei joushewei weisécho**, maar met het laajenen. Het behoort nog tot de taak van de Moesof-Chazzon om het Seifer Touro uit de H. Arke te halen en naar de Biemo te dragen, alsmede om het na het laajenen weer terug te brengen naar de H. Arke. Daarna pas treedt de Mincho-Chazzon aan.

Het uit de H. Arke halen en terugbrengen van het Seifer Touro bij Mincho gaat in principe zoals beschreven bij het het laajenen in Shacharies. De volgende verschillen zijn er: Er wordt maar 1 Seifer uit de H. Arke gehaald, bij het uithalen worden de **Sheloush ngesrei middous** en het stuk dat begint met **Ribboun ho-ngoulom** niet gezegd en bij het terugbrengen van het Seifer wordt altijd Mizmour 24 gezegd.

De tekst die gelaajend wordt is weer uit Acharei Mous, ditmaal hfdst. 18 uit Wajjikro. Het laajenen, alsook de Birchous Hattouro, gaan op de gewone melodie.

Het oproepen gaat volgens Wesiggolé weseiro-é, zoals gebruikelijk bij middagdiensten, waar gelaajend wordt. Er worden 3 personen opgeroepen, van wie de laatste de Haftoro voorleest. Na het laajenen wordt geen Half-Kaddiesh gezegd, maar meteen hagboho gedaan. Als Haftoro wordt het hele boek Jouno gelezen en ter afsluiting de laatste 3 verzen uit het boek Micho (Micho 7, 18-20). De slotberochous van de Haftoro gaan maar tot de woorden **Mogein Dowied**.

Terwijl de Moesof-Chazzan het Seifer-Touro terugbrengt naar de H. Arke, stelt zich de Mincho-Chazzon reeds vóór het Ngomoed op en zegt daar stil dezelfde Techinnous als voor Moesof. Nadat de Moesof-Chazzon de laatste woorden van **Oewenoechou jumar** heeft voorgedragen en de H. Arke weer gesloten is, begint de Mincho-Chazzon, zodra hij klaar is met de Techinnous, luid met **Wajdabbeir**, het stukje over het Korban tomied (Bemidbar 28, 1-8), waarmee Mincho altijd begint. Na Wajdabbeir zingt de Mincho-Chazzon Half-Kaddiesh. De melodie daarvan is gelijk aan die van Half-Kaddiesh, die bij Choepous gezongen wordt, indien daarbij Mincho wordt geoord.

Daarna volgt de stille Ngamiedo, die identiek is aan die van Shacharies.

Als de Chazzon hardop met de herhaling begint is de eerste Pesiecho. Deze Pesiecho eindigt bij de woorden **Wesoulei-ach langawouniem**.

De dan volgende pjoet **Eison hikkier èmoenosécho**¹ wordt niet luid voorgedragen, doch slechts door de Chazzon "uitgelaten" vanaf de woorden **Kie hé-èmien becho lechallousécho**. De Gemeente zegt dan luid het vers dat begint met **Tsedoko**, waarna de Chazzon luid het vers, dat begint met **Lou chachato-einoe**, zegt.

De dan volgende pijoet **Mo-ohow² wejochied** wordt eveneens niet luid door de Chazzon voorgedragen, alleen maar "uitgelaten" vanaf **Tir-eihoe hajjoun**. De Gemeente zegt daarna luid het vers dat begint met **Lefonow jekie-meinoe**, waarna de Chazzon luid het vers **Hasheim meimies oemechajjé, bitlolow – redoemim jechajjé** zegt.

Bij **Mie chomoucho aw horachamim** is de derde Pesiecho, die eindigt bij de woorden **Mechajjé hammeisiem**.

De dan volgende pijoet **Er-elliem** wordt wederom niet luid voorgedragen, alleen weer "uitgelaten" vanaf **Jashmie-ang, lou seiwoushoe dakkim**. De Gemeente staat dan op en zegt luid zowel het vers beginnend met de woorden **Jimlouch Hasheim³** als het daarop volgende vers beginnend met **We-atto Kodoush⁴**. Daarna herhaalt de Chazzon deze verzen.

De strofe die begint met **Miecho-eil mijjomien mehalleil** wordt eerst door de Gemeente gezegd en daarna luid door de Chazzon herhaald. De Chazzon gaat dan luid verder met de verzen die aangegeven zijn met een ches (Chazzon) en de Gemeente antwoordt elke keer met de verzen die aangegeven zijn met een koef (Kohol).

De Chazzon let er op, dat hij de volgende zinnen in deze pijoet juist indeelt:

Hammabbiet lo-orets – wattir-ngad wattifchad, we-ngimmou – tsewo hamsheil wofachad.

Lemoelou joroetsoe – legaddelou beshachloelow.

Nouro – belie jechouliem loshoer oeletsoufeif.

Pe-eir pikkoed pélel – ligmar.

Ribbou riwwon – ngeinajiem melei-ous; shouchein ngad – mangarietsiem bietsie-ous.

Teiweil wechol dorého – makdieshiem houdou.

Ten slotte wordt door de Chazzan de gehele strofe **Miecho-eil mijjomien mehalleil** etc. nog een keer luid gezegd. Daarna zegt de Chazzon, ter aankondiging van de Kedoesho, luid **Oewechein, oelecho sa-ngalé kedoeshsho, kie atto Eloukeinoe mélèch, moucheil wesoulei-ach**. Het stuk dat begint met **Kie rechoewou bo-ngarowous** wordt dan door de Chazzon en de Gemeente stil gezegd. De Chazzon zet de Kedoesho in met de woorden **Kakkosoew – wekoro zé el zé we-omar**. Hoewel het een Mincho-dienst is, wordt niettemin de Kedoesho geheel gezegd als bij Moesof.

De Chazzon en de Gemeente zingen de Kedoesho zonder onderbrekingen tot de Gemeente de woorden **Oeshemou échod** gezegd heeft. Daarna zeggen de Chazzon en de Gemeente stil de pijoet, die begint met **Eilécho teloejous ngeineinoe**. De Chazzon begint hardop bij **Rachamécho jekaddemoe za-ngamécho** tot het einde van de pijoet. Vervolgens zegt de Gemeente luid **Shimcho Ei-l libbawnoe, jiechoedecho jachad hin-ngamnoe**, wat ook luid door de Chazzon herhaald wordt. De Chazzon herhaalt dan **Addier addiereinoe** en na **Jimlouch Hasheim** etc., de laatste strofe van de Kedoesho, volgt dan weer een Pesiecho, nr.4. De Chazzon reciteert dan met luide

² "Mo-ohow", aldus in de Oosteuropese machzouriem. In de Westeuropese machzouriem het grammaticaal moeilijker te rechtvaardigen: "Mo-ohaw".

³ Tehilliem 146, 10.

⁴ Ibid. 22, 4 (zonder de worden Ei-l no).

stem **Ledour wodour** en aansluitend daaraan **Kie makdieshécho bikdoeshsho-secho kiddashto** tot het einde van dit stuk. De Chazzon vervolgt dan met **Oewechein tein pachdecho** etc. Na **Hammélèch hakkodoush** wordt de H. Arke weer gesloten. De Chazzon gaat dan verder met de Chazoras Hashats tot het eind van **Jangalé wejowou**, waarna de Selichous beginnen.

De Seliechous van Mincho.

De Seliechous van Mincho beginnen, zoals al opgemerkt, met dezelfde verzen als op de gewone vastendagen, wanneer ze in de herhaling van de Shemouné Ngesrei gezegd worden: Het vers **Selach lonoe owienoe kie berouw iwwalteinoe shogienoe**, dat nu door de Chazzon wordt gezegd en daarna het vers **Mechal lonoe malkeinoe, kie rabboe ngawouneinoe** door de Gemeente. Dan komt evenzo het stuk dat begint met **Ei-l érèch appajiem atto oewa-ngal horachamiam nikreiso**. Bij Ma-ngariëw is dat in beurtzang gezegd, nu wordt het stil door de Gemeente gezegd. De Chazzon begint hardop bij **Ta-ngawour ngal péshang wesimché oshom** en vervolgt **kejoum wajjis-jatstseiw ngimmou shom, ta-azien shaw-ngoseinoe wesak-shiew mènnoe ma-amor, kejoum wajjikro wesheim: Hasheim, weshom nèmar: wajja-ngawour Hasheim ngal ponow wajjikro**. De Gemeente reciteert dan luid de **Sheloush ngesrei middous**. De Chazzon reciteert dan de pesoekiem **Selach lonoe owienoe kie chotonoe – mechal lonoe malkeinoe kie foshong-noe** en **Kie atto Hasheim touw wesalloch weraw chésed lechol koure-écho**.

De volgende Seliechous worden bij Mincho gezegd:

Mas-as kappaj,

Mei-ittecho tehillosie,

Eloukiem al dômie ledomie en

De Pizmoun, die begint met **Hasheim, Hasheim, Ei-l rachoem wechannoen**.

Aangezien **Mas-as kappaj** de eerste seliecho is die gezegd wordt, volgt nu het inleidend stukje, dat begint met **Al to-wou wemishpot ngimmonoe**. Dit wordt stil gezegd, evenals het begin van het volgende stukje dat begint met **Lasheim hajjeshoe-ngo ngal ngammecho wirchosécho sélo**. Als de Chazzon gekomen is bij de woorden **Kie lou ngal tsidkouseinoe anachnoe mappieliem tachanoeneinoe lefonécho** zegt hij deze hardop. De Gemeente antwoordt daarop luid **Kie ngal rachamécho horabbiem**. De rest van het stukje zegt ieder weer voor zichzelf.

Deze eerste 2 Seliechous worden ingeleid door de woorden **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe** (Vgl. Raw J. Tal zl., Minhogiem §280. Seliechous, in wier eerste regel een benaming van Hasheim voorkomt, worden niet ingeleid door **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe**. Evenmin de Pizmouniem). Na elke Seliecho worden **Ei-l mélech jousheiw ngal kissei rachamiam** en de **Sheloush ngesrei middous** gezegd.

Als een Seliecho, die in het Machzour staat, wordt overgeslagen, roept de Shammosh de eerste woorden van de Seliecho, die weer wel gezegd wordt, uit, direkt nádat de Gemeente **Ei-l Mélech jousheiw ngal kissei rachamiam** en de **Sheloush ngesrei middous** van de voorafgaande Seliecho beëindigd heeft. Dus vóórdat de Gemeente met het kleingedrukte stukje begonnen is. Dit stukje behoort nl. niet bij de voorafgaande Seliecho, maar is een inleiding tot de volgende Seliecho. Dit stukje en het daarop volgende stukje dat begint met **Lasheim hajjeshoe-ngo ngal ngammecho**

wirchosécho sélo, worden gezegd zoals hierboven bij **Al to-wou wemishpot ngimmonoe** beschreven.

Bij de Pizmoun wordt de H. Arke geopend, Pesiecho nr. 5. Hij wordt geheel luid voorgedragen. De eerste strofe wordt door de Gemeente herhaald; de volgende strofen n i e t. Aan het einde van de Pizmoun zeggen zowel de Chazzon als de Gemeente samen de eerste strofe nog een keer. Daarna wordt de H. Arke weer gesloten. Nadat **Ei-l Mélech jousheiw ngal kissei rachamiem** en de **Sheloush ngesrei middous** gezegd zijn, volgt, zoals gebruikelijk, **We-atto kodoush**. Daarna zegt de Chazzon luid: **Chotonoe tsoereinoe selach lonoe joutsereinoe**. De pjoet die begint met de woorden **Eilécho tsoerie**, is een inleiding tot de volgende pjoet, die begint met de woorden **Tie-heir Rabbi Jishmo-ngeil**. Deze pjoet⁵ beschrijft hoe gedurende verschillende perioden van de Romeinse bezetting van Erets Jisro-eil 10 Geleerden op de meest wrede wijze door de Romeinen ter dood gebracht zijn. Dit alles wordt in zijn geheel luid door de Chazzon voorgedragen, waarbij de Gemeente vóór de Chazzon die zinnen zegt die als zodanig in Machzour Proops 5588 (1828) zijn aangegeven.

Het vervolg is daarna zoals bij de vorige tefillous na de Selichous: De Chazzon zegt luid het vers dat begint met **Zechour lonoe beries owous**. Stil zegt men **Zechour lonoe beries rieshouniem** etc. De Chazzon begint luid bij de woorden **Zerouk ngoleinoe majiem tehouriem**. Vervolgens reciteert de Chazzon het stukje dat begint met **Eloukeinoe weiloukei arowseinoe, al ta-ngazweinoe we-al tittesheinoe** en eindigt met **wesolachto la-ngawounie kie raw hoe**. Daarna zegt de Chazzon luid

Eloukeinoe weiloukei arowseinoe selach lonoe, mechal lonoe, kappèr lonoe

en volgt de beurtzang **Kie onoe ngammecho**⁶. De Chazzon reciteert dan luid de 4 verzen **Onoe ngazei foniem – we-atto rachoem wechannoen**, etc.

De Chazzon gaat verder met het stukje dat begint met **Eloukeinoe weiloukei arowseinoe mechal oeselach la-ngawounouseinoe bejourn (hashshabbos hazzé oewejourn) hakkippoeriem hazzé** en eindigt met **Lema-ngan chajjécho**. Daarna staat iedereen op voor de Widdoej en wordt gezamenlijk, op de in Nederland gangbare melodie, gezongen **Eloukeinoe weiloukei arowseinoe towou lefonécho tefilloseinoe...awol anachnoe cho-to-noe: Oshamnoe, Bogadnoe** etc. Bij het uitspreken van de woorden Oshamnoe, Bogadnoe, enz. slaat men zich met de vuist van de rechterhand links op de borst.

De Chazzon gaat verder met **Sarnoe mimmitswousécho ..., Hirshang-noe oefoshang-noe..., Ma noumar lefonécho...en Atto joudei-ang rozei ngoulom tot We-ein nistor minnéged ngeinécho**. Dan zegt eerst de Gemeente en daarna de Chazzon het vers:

Shimcho mei-ngoulom ngouweir ngal péshang, shaw-ngoseinoe ta-azien be-ngomdeinoe lefonécho bisfillo.

En daarna op dezelfde manier het vers:

⁵ Op Ngérew Roush Hashono maakt deze pjoet deel uit van de Seliecho, die begint met Eillé ezkeró. De Kieno "Arzei Hallewonoun", die op Tish-ngo Be-ow gezegd wordt, is van identieke inhoud.

⁶ I.t.t. bij Shacharies en Moesof lezen zowel Proops als P&vA hier: Ngammécho. Goldschmidt volgend, heb ik ook hier Ngammecho geschreven.

Ta-ngawour ngal péshang le-ngam showei féshang, timché fesho-ngeinoe minnéged ngeinécho.

De Chazzon gaat dan verder met **Oewechein jehie rotsoun millefonécho Hasheim Eloukeinoe weilokei awouseinoe shètislach lonoe ngal kol chattouseinoe wesimchol lonoe ngal kol ngawounouseinoe oesechappèr lonoe ngal kol pesho-ngeinoe.** Daarna volgt Ngal Cheit, zoals al eerder bij de Avonddienst beschreven. Na de laatste **Wengal koellom**, die de We-ngal chato-iem – afdeling afsluit, reciteert de Chazzon **We-ngal Chato-iem shé-onoe chajjowiem ngalei-hem arbang miesous beis dien.** De Gemeente herhaalt deze regel en gaat verder met het stukje **Sekielo, sereifo**, etc. tot (en met) **Ngeineinoe me-jachalous loch**, wat ook door de Chazzon luid gezegd wordt. Vervolgens de stukjes die beginnen met **Wedowied ngawdecho**⁷, **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe hashieweinoe eilécho wenoshoewo**, en **Oemei-ahawosecho Hasheim Eloukeinoe.** Nu volgt de afsluitende pijoet, waarbij de Chazzon het hem toegeschreven vers zingt, de Gemeente met het haar toegeschreven vers invalt en de tussenliggende tekst, die begint met **Kakkosoew**, door de Chazzon gereciteerd wordt. Deze pijoet begint met de woorden (voor de Chazzon) **Joum asher hoechak lechapporoseinoe.**

Nadat de Gemeente de laatste keer geantwoord heeft met **Hajjoun, ta-ngas lema-ngancho, kenom iesh chamoedous**, reciteert de Chazzon het stukje dat begint met **Kakkosoew bediwrei kodshécho** en eindigt met **Kie ngal rachamécho horabbiem.**

Dan zegt eerst de Gemeente en daarna de Chazzon luid het vers:

Bangawoer kewoud shimcho himmotsei lonoe, shoumei-ang tefillo shemang tefilloseinoe lema-ngan shemécho.

Daarna zegt de Chazzon, zoals in de andere tefillous van Joum Kippoer, het stuk dat de middelste berocho van de Ngamiedo afsluit. Dit begint met **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe mechal la-ngawounouseinoe bejoum (hashshabbos hazzé oewejoum) hakkippoeriem hazzé** en eindigt met **Mekaddeish (hashshabbos we-) Jisro-eil wejoum hakkippoeriem.** Na Retsei, Moudiem en We-ngal koellom zegt de Chazzon: **Oechesouw lechajjiem touwiem bnei weriesécho.** Bij de Mincho-dienst wordt in de Westeuropese ritus niet gedoechend, de Chazzon zegt evenwel de Birkas kouhaniem: **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe bo-recheinoe babberocho hamshoelléshes, battouro** etc. In Siem sholoum wordt **Beseifer chajjiem... nizzocheir wenikkoseiw** etc. ingevoegd en de Chazzon eindigt met **Boroech atto Hasheim ngousé hashsholoum.**

In de Westeuropese ritus wordt in de Mincho-dienst **geen** Owienoe malkeinoe gezegd.

Ter afsluiting van Mincho zingt de Chazzon Kaddiesh Tiskabbal. Indien het die dag ook Shabbos is, wordt deze Kaddiesh op de melodie van de Shabbos-Mincho-dienst gezongen.

⁷ Vgl. noot 9 bij Kol Nidrei en noot 12 bij Shacharies.

